

Zárótanítási óraterv

Magyar irodalom

Készítette: Lang Brigitta
Magyar-történelem MA

A zárótanítás helye: Debreceni Egyetem Kossuth Lajos Gyakorló Általános Iskolája

A zárótanítás időpontja: 2010. november 24. szerda; 4. óra: 11:00-11:45, 309. terem

Osztály: 7.b

Vezetőtanár: Dr. Máténé Porcsalmy Magdolna

Tanárjelölt: Lang Brigitta

Tanított órák száma: 14

Zárótanítás: 15. órában

Az óra témája: Csokonai Vitéz Mihály A Reményhez című verse

Az óra típusa: vegyes típusú óra, ismétlő és új ismeretet feldolgozó

Felhasznált segédeszközök: tankönyv, tábla, füzet, táblázat, képek

Az óra célja: Az elégia műfaji sajátosságainak megismertetése valamint az allegória fogalmának átismétlése Csokonai Vitéz Mihály, A Reményhez című vers elemzésének segítségével. A költemény tartalmi, hangulati elemeinek hangsúlyozása mellett az optimista és pesszimista személyiségjegyek megvitatására, valamint a tanulói énképek felderítésére teszünk kísérletet, célom a tanulói önismeret fejlesztése.

Az osztály jellemzése:

Az osztályba huszonhárom tanuló jár, jó képességű gyerekek. Sok a fiú, ezért gyakran halk moraj kíséri a munkavégzést. A fegyelemmel azonban alapvetően nincs gond. Érdeklődők, a tanórai munkában általában aktívan részt vesznek, munkatempójuk normális, a tananyaggal jól tudunk haladni.

A tanítási óra menete:

I. Óraszervezés: 2 perc

II. Ismétlés és a házi feladat ellenőrzése: 2 perc

III. Ráhangolódás: 5 perc

IV. Új anyag feldolgozása: 30 perc

V. Az óra zárása: 5 perc

VI. Értékelés: 1 perc

Az óra menete	Módszertani megjegyzések, segédeszközök
<p>I. Óraszervezés – adminisztráció – jelentés meghallgatása</p> <p>II. Ismétlés és a házi feladat ellenőrzése</p> <ul style="list-style-type: none"> – memoriter kikérdezése – Csokonai: Tartózkodó kérelem <p><u>Ismétlő kérdések</u></p> <p><u>Mikor született ez a vers?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - 1793-ban <p><u>Mi volt a vers eredeti címe?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Egy tulipánhoz <p><u>Mi volt a témája?</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - szerelem, udvarlás 	<p>Órai fegyelem és figyelem megteremtése</p> <p>Cél: az ellenőrzés és a korábbi ismeretek felelevenítése, tudatos kapcsolatteremtés elindítása a meglévő és az új ismeretek között.</p>
<p>III. Ráhangolódás</p> <p>A múlt órákon megismerkedtünk Csokonai Vitéz Mihály életével, költészetével. A kiosztott rejtvényt oldjátok meg a tanultak alapján, a megfejtésben a költő másik versének címét olvashatjátok, amellyel a mai órán fogunk megismerkedni. Párban dolgozzatok, a feladatra 3 percet kaptok!</p>	<p>Páros munka</p> <p>Rejtvény kiosztása a tanulóknak, párban történő munkavégzés, ellenőrzés szóban történik.</p> <p>A korábban tanultak felelevenítése, logikai gondolkodás fejlesztése.</p>
<p>IV. Jelentésteremtés</p> <p>A mai órán egy újabb Csokonai verssel fogunk megismerkedni. Ez a költemény Csokonai szerelmi költészetének egyik legfontosabb darabja.</p>	<p>Frontális tanítási módszer alkalmazása</p> <p>Indokolja ezt a módszert az új ismeretek tanulásszervezése, az egyéni munka és az önálló gondolkodás elindítása.</p>

Tanári utasítás

Nyissátok ki a füzeteket! Írjuk fel a mai óra címét:
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez

Tanári utasítás

Nyissátok ki a tankönyvet a 161. oldalon!
Felolvasom a verset, kövessétek a szemetekkel!

A vers felolvasása

Tanári kérdés:

A vers megírásának milyen élménymotivációit ismerjük?

- csalódások
- Lilla elvesztése

Tanári közlés

Bár már Csokonai korai verseiben is felbukkan a remény, a reménytelenség motívuma, de ez főként csak később, kollégiumi kicsapatása, a Lilla-szerelem utáni csalódottság, valamint a mecénás-keresés kudarcai után erősödik majd fel leginkább verseiben.

A költemény keletkezési idejét 1803-ra tehetjük.

Tanári kérdések

Ki a költemény megszólítottja?

- A Remény

Vizsgáljuk meg a vers címét!

Mit fejez ki a vers címe?

- megnevezi a megszólítottat

Tanári utasítás

Írjuk le a füzetbe!

Az életkori sajátosságoknak megfelelően a munka folyamatos tanári irányítással folyik.

Elhangzik a szöveg értelmező felolvasása, előzetes hangsúlyjelek alkalmazásával.

A füzet, tábla használata; a vázlatírás és a tankönyvi szövegfeldolgozás együttes vezetése. Folyamatos figyelés a tanári beszéd tisztántartására, a jegyzeteltetés irányítására. Az elhangzott tanári közlések és tanulói észrevételek közös megállapításainak rögzítésére.

A tanári kérdések szerepe

A tanári kérdésekkel a tanulói gondolkodás irányítása: nyitás a gondolkodás egyszerűbb szintjei felől az összetettebb gondolkodási struktúrák felé.

Az első kérdéscsoport *az ismeret és megértés* szintjét vizsgálja: *ki, mit, mikor, hol...*

Hogyan jelenik meg a versben? Keressetek rá utalásokat a szövegből!

- égi tünemény
 - istenségnek látszó
 - véd(ő)angyal
- ⇒ isteni alakként jelenik meg

Hogyan lehet(ne) a valóságban meghatározni a remény fogalmát? Mi a remény?

- érzés
- lelki jelenség
- elvont fogalom

Milyen költői kép/eszköz használatának eredménye, hogy a versben mégis élő/isteni alakként jelenik meg a remény/reménység?

- megszemélyesítés

Tanári közlés

Elvont fogalmat, erkölcsi tulajdonságot, lelki jelenséget megszemélyesítő költői képet allegóriának nevezünk. Ilyen pl. a remény. Ilyenkor a költők gyakran nagy kezdőbetűvel írják a megszemélyesített dolgot a versekben.

Tanári utasítás

Írjuk le ezt is a füzetbe!

Nézzük meg a vers szerkezetét!

A második kérdéscsoport *az alkalmazás* gondolkodási szintjét célozza meg: *hogyan...* a motívumok felismerése és újragondolása az adott kontextusban, illetve kiemelve a szövegvilágból.

A harmadik kérdéskör *az elemzés, analízis* gondolkodási műveleteit indítja el: *Milyen részekből áll..., részek az egészben...* Korábbi ismeretek előhívása – a megszemélyesítés fogalmának felidézése, rávezetés az allegória fogalmára.

A jegyzetelés folyamatos irányítása, a tanári és tanulói tevékenység, gondolkodás összehangolása.

Tanári közlés

A kiosztott táblázatban négy oszlopot találtok. Haladjunk végig minden versszakon és állapítsuk meg, milyen idősíkok jelennek meg bennük, mi az egyes versszakok életképi eleme, milyen a hangulata, milyen értékek jellemzik őket! A táblázat oszlopaait a táblára felragasztott fogalmak segítségével fogjátok kitölteni! A választásokat indokoljátok!

Tanári irányítással a táblázat kitöltetése a tanulókkal (az életképek és a hangulat összekapcsolása versből vett idézetekkel – Az idézeteket pontosan másoljátok!)

Tanári utasítás

A kitöltött táblázatot majd ragasszátok be a füzetbe!

Társítsátok a képeket a vers egyes versszakaihoz!

Választásokat indokoljátok!

A képek értelmezését segítő kérdések

Milyen a kép színvilága?/Milyen színek dominálnak a képen? Milyen érzéseket sugallnak az élénk és milyeneket a szürkébb színek?

Milyen hasonlóságokat fedeztek fel a képek és az egyes versszakok között?

Olvassuk fel még egyszer a 2. és 3. strófát!

Tanári kérdések

Végül kísérlet az *egybefoglalás, szintézis* megteremtésére. Az adott elemek és részek felhasználásával valamint összeillesztésével a tanulók új felismerésekhez vezetése. A szöveg értelmezésének elindítása:
Miben hasonlít..., miben különbözik...?
Mit fűznél hozzá..., mi az oka..?
stb.

A gondolkodás különböző szintű műveleteinek tudatos tanári alkalmazása lehetővé teszi a korábbi ismeretek séma-módosulásait. Fejleszti a kreativitást, az értelmező szövegolvasást, elősegíti a konceptuális váltások gyakorlattá emelését.

Hasonlítsuk össze őket! Milyen képek jelennek meg a 2. versszakban, és milyenek a 3. versszakban?

Segítenek a versszakokhoz rendelt képek!

- 2. versszak: tavaszi kert képei
- 3. versszak: téli kert képei jelennek meg

Tehát melyik az a közös motívum, amely mind a két strófában jelentkezik, csak másképpen?

- A kert motívuma

Mi jellemzi a tavaszi és a téli kertet?

- tavaszi: élő, virágzó
- téli: elpusztult, hervadó

Milyen idézetekkel tudnátok ezt bizonyítani?

- nárciszok, csörgő patakok, ezer virág, ürge, méh
- hervadt rózsák, kiszáradt patakok és fák

A táblázatban megállapítottuk, hogy a 2. versszak boldog, a 3. versszak pedig boldogtalan hangulatú.

Ha összehasonlítjuk a két strófát, milyen viszonyt állapíthatunk meg közöttük?

- ellentétes képek
 - ellentétes hangulat
- => ellentétes viszony

V.Reflektálás

Ezek alapján vajon mit jelképezhet a versben a kert szimbóluma?

- a beszélő lelkiállapotot (a személyiség belső terét) és hangulatát

A vers egésze alapján milyen a költemény hangulata? A kitöltött táblázat hangulati elemei közül melyik hangulat dominál a versben?

A gondolkodási műveletek segítéséhez megfelelő grafikai szervezők alkalmazása: táblázat felrajzolása, kifejezések felragasztása a táblára, üres gondolkodást irányító térképek kiosztása a tanulóknak...

A tanulók megszólítása, táblánál a feladatmegoldások ellenőrzése, közös megbeszélése.

Cél: a vers szerkezeti elemeinek megállapításával és rendszerben történő láttatásával eljutni a diákokat egy lehetséges jelentéstulajdonításhoz.

A levezető feladat lehetőséget ad az eltérő személyiségjegyek megvitatására, amelynek segítségével személyesebbé és aktuálisabbá tehetjük a vers értelmezését.

Cél a tanulói önismeret fejlesztése.

boldog

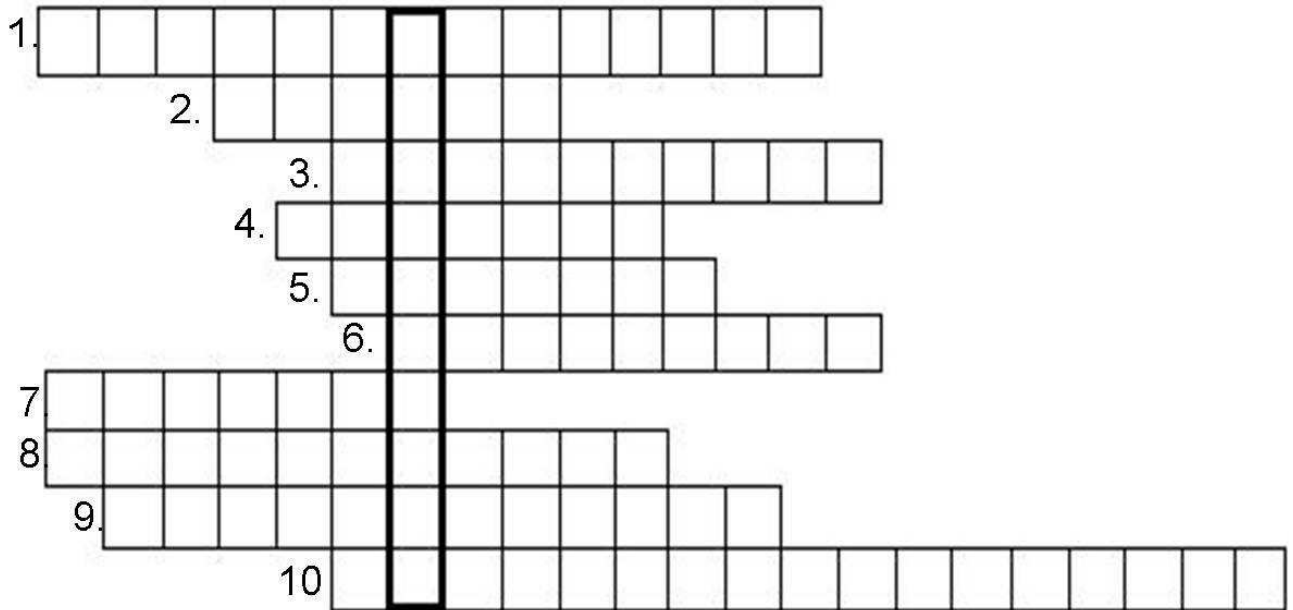
boldogtalan

4. Műfaj: elégia

Elégia: fájdalmas, lemondó hangvételű lírai műfaj.

Mellékletek

Rejtvény

1. Csokonai édesapjának neve.
2. Itt volt gimnáziumi tanár.
3. A ... Kollégium diákja volt.
4. Itt ismerte meg Vajda Juliannát.
5. Tanult verse: Tartózkodó ...
6. Itt vett részt azon a temetésen, ahol megfázott.
7. Itt adta ki a Diétai Magyar Múzsza című lapot.
8. A húsvéti legáció helyszíne.
9. Édesanyja neve.
10. Csokonai költészetének egyik stílusirányzata.

Megfejtés: _____

Képek

Tavaszi kép

Téli kép

A csalfa Remény istennő képében

A búcsúzás képe

Feladatlap

Reményeink sokszor megcsalnak bennünket, bizakodás nélkül mégsem élhetünk. Figyeld meg környezetekben, mennyire másként viselkedik az optimista és a pesszimista ember!

Írd a táblázatba a bizakodó és a reményvesztett emberre jellemző szavakat! Te milyen alkat vagy? Mely kifejezések a jellemzőbbek Rád?

úgyse, hátha, nemigen, talán, bízom benne, majdcsak, tartok tőle, kétlem, aligha, esetleg

Bizakodó	Reményvesztett